

**ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA
STANDARTLARININ FİNANSAL ANALİZE ETKİSİ:
İMKB'YE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

***THE IMPACT OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING
STANDARDS ON FINANCIAL ANALYSIS: A STUDY ON İMKB (İSTANBUL
STOCK EXCHANGE)***

Ali İhsan AKGÜN

*Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü
aliihsan_akgun@hotmail.com*

ÖZET: Finansal analiz açısından finansal tablolardaki bilgilerin, finansal bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde doğru, anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olması gerekir. Finansal tablo kullanıcılarının farklı amaçları dikkate alındığında, Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) uygulamaları işletmelerin finansal tablolarında ve bu tabloların finansal analizinde önemli etkilere yol açmaktadır.

Çalışmada, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın (IFRS) İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na (İMKB) kayıtlı işletmelerin finansal tablolar analizine etkisi incelenmiştir. Çalışmada, IFRS'nin İMKB'da faaliyet gösteren işletmeler üzerinde etkisi anket aracılığıyla SPSS 19 istatistik programında faktör analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları; Finansal Analiz; Uluslararası Muhasebe

ABSTRACT: *The information in financial statements should be correct, comprehensible and comparable enough, in terms of financial analysis, to fulfill the needs of financial information users. When different purposes of financial statement users are taken into consideration, Turkish Accounting Standards (TAS) and Turkish Financial Reporting Standards (TFRS) applications have important impacts on financial statements of enterprises and the analysis of these statements.*

In the actual study, the impact of International Financial Reporting Standards (IFRS) on the financial statement analysis of enterprises registered in Istanbul Stock Exchange (İMKB) was examined. The study, the effect of IFRS on the enterprises registered in İMKB was examined thorough a questionnaire. Factor analysis was made on the SPSS 19 statistics program.

Keywords: *International Financial Reporting Standards, Financial Analysis, International Accounting*

JEL Classification: *M40; M41; M49*

1. Giriş

Uluslararası ticaretin gelişmesiyle birlikte, farklı ülkelerde aynı zamanda faaliyet gösteren işletmeler, farklı ülkelerin muhasebe uygulamalarıyla karşı karşıya kalmışlar ve her bir ülkedeki muhasebe ilke ve kurallarına göre ayrı finansal tablolar düzenlemişlerdir. Avrupa Birliği'nde sınırların serbestleşmesiyle piyasaların

küreselleşmesi ve yabancıların sermaye piyasasına engelsiz girişi, uluslararası anlamda kabul görmüş ortak bir muhasebe standartlarının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Küreselleşme ile birlikte muhasebe bilgi kullanıcıları, farklı ülkelerin farklı muhasebe uygulamaları ve bu farklılığın sonucu olarak finansal tabloları yorumlama ve analiz açısından güçlüklerle karşı karşıya kalmıştır. Muhasebe alanında küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan güçlüklerle, muhasebe dünyasında üretilen çözümler içerisinde en çok kabul göreni muhasebenin uyumlaştırması yaklaşımıdır. Farklı muhasebe uygulamalarının uyumlaştırılması konusunda bir çok uluslararası resmi ve özel kuruluşlar çalışma yapmakla birlikte, muhasebenin uyumlaştırma süreci Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından oluşturulan standartlar ile sağlanmıştır.

IAS/IFRS ile işletmelerin finansal durumunu, performansını ve nakit akışını gerçeğe en uygun şekilde yansıtarak hazırlamak, finansal tabloları etkileyecek her işlemi doğru bir biçimde göstermek, bilginin uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olarak sunumunu gerçekleştirmek amaçlanmaktadır. Çalışmada, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkileri, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına Duyulan Gereksinim ve Finansal Analiz bazında ele alınmıştır. Ayrıca çalışmada, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nın Finansal Analizin Etkinlik Düzeyini Belirleme süreci ise literatür araştırmasından sonra, araştırmada ele alınan yöntem, araştırmanın hipotezleri ve araştırmanın bulguları bazında analizlere yer verilmiştir.

2. Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkileri

Hem uluslararası şirketler hem de yatırımcılar, küreselleşmeyle birlikte Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları (GAAP) ve IFRS olmak üzere iki farklı muhasebe sistemin varlığı ile karşı karşıyadırlar. Uluslararası şirketler, faaliyet gösterdikleri ilgili ülkelerde muhasebe standartları ile uyumlu finansal tablo hazırlamak zorundadırlar. Farklı finansal tablo setlerini hazırlama ihtiyacı, şirketlere maliyetli ve güçlükleri de beraberinde getirmektedir. İşletmeler, farklı ülkelere farklı finansal tablo hazırladıkları için, yatırımcılar farklı ülkelere dayalı şirketlerin finansal tablolarını karşılaştırmakta güçlük çekmektedirler. Tek bir muhasebe kuralları seti, küreselleşmenin işlem maliyeti etkisini azaltıcı etkiye sahip olmaktadır (Wilde, 2010: 144-153). Böylece, pek çok ülkede IFRS'ye uyum hızla artmaya başlamıştır. Farklı muhasebe standartlarının etkisi, işletmelerin bilançolarındaki borçlar ve öz kaynaklar kalemlerini etkilemektedir. Dolayısıyla, toplam borçlarının öz kaynaklara oranı, muhasebe ilkelerinde bir değişikliğe neden olacaktır.

IFRS, ulusal finansal raporlama standartlarıyla karşılaştırıldığında; finansal varlıkların ve borçların gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesini, bilançoda benzer yapıda veya özel amaçlı araçların kayıtlarda yer alması, maddi olmayan duran varlıkların bilançoda daha belirgin olması, şeffaflığın yıllık değer testine tabi tutulması ve finansal tablolarda kâr veya zararın gerçek anlamda gözükmesidir (Jermakowicz ve Tomaszewski, 2006: 186). Böylece, IFRS'de işletmenin varlıklarının gerçeğe uygun değerde ölçülmesi, net gelir ve net varlıklarının ve finansal analizinin önemli derecede farklı olarak gözükmesine neden olmaktadır.

2.1. Uluslararası Muhasebe Standartlarına Duyulan Gereksinim

Muhasebe, ulusal olduğu kadar uluslararası konulardaki finansal işlemlerde uygulama alanı bulan bir tekniktir. Muhasebe kurallarının ve standartlarının küreselleşmesi muhasebe ve finansal raporlamanın ulusallığını uluslararası öneme taşımıştır. Ayrıca, yabancı yatırımlar ve uluslararası ticaretteki önemli artış ve liberalleşme akımlarını kapsayan ekonomik küreselleşme, küresel finans piyasalarının ortaya çıkması, özelleştirmenin etkisini kapsayan hisse sahipliğinin artması, uluslararası para sistemindeki değişimler ve çok uluslu şirketlerin büyümesi finansal raporlamanın uluslararası önemini ortaya koyan başlıca önemli unsurlardır (Nobes ve Parker, 2006: 5-6).

Muhasebe standardı kavramı, ulusal ve uluslararası standart olarak iki grupta toplanmaktadır. Ulusal muhasebe standardı, bir sistem içerisinde belirli bir ülke için geçerli olup, bu tür standartlar uygulandıkları ülkelerdeki kurum ve işletmelerde muhasebe birliğini sağlamaktadır (Yazıcı, 2003: 36). Ancak, ulusal muhasebe standartları, sermaye piyasalarının küreselleşmesini engellemekte, aynı zamanda yatırımcıların ve düzenleyicilerin finansal tablolarının şeffaflığını ve finansal tabloların analizini de sınırlandırmaktadır (Nolke, 2005: 5).

İşletmelerin muhasebe sistemlerindeki farklılık, işletme ve sermaye piyasalarının etkinliği ile uluslararası ticaretin gelişmesini etkilemektedir. Muhasebe standartlarının uyumu ile bu sözü edilen farklılık azaltılmış olmaktadır. Ayrıca, uluslararası işletmeler, uluslararası ölçekte karar alan yatırımcılara yardımcı olan uluslararası muhasebe standartlarına ihtiyaç duymaktadır (Shim ve Siegel, 1999: 320). Uluslararası muhasebe standardı ise, ayrı ayrı muhasebe standardı olan çeşitli ülkelerdeki etkinlik gösteren çok uluslu işletmelerin dönem sonu finansal durum tablolarının değerlendirme ve sunumlarında belirli ölçüde bir birlik sağlamak amacıyla hazırlanan, yazılı kurallardan oluşan bir metindir (Yazıcı, 2003: 36-37).

Ulusal ve uluslararası muhasebe sistemini etkileyen faktörlerin başında; bölgesel konulardaki farklılık ve finansal bilginin karşılaştırılabilme ihtiyacı, farklı yatırım fırsatlarının değerlendirilmesinde bilginin karşılaştırılmasının gerekliliği, işletme alanında ve işletme dilinde muhasebenin konumunun belirlenmesi ve muhasebe uyumunun zorunluluğu gelmektedir (Mustata, Matis ve Bodea, 2007: 7). Ayrıca, sermaye piyasaları, gelişen ticaret faaliyetleri için fon tedariki bağlamında birer çekim merkezi olmakta, işletmeler finansman ihtiyaçlarının karşılanmasında ulusal ve uluslararası sermaye piyasalarını kullanmakta ve finansal bilgilerin iletilmesinde ortak bir muhasebe diline ihtiyaç duyulmaktadır.

Muhasebe işletmenin dili olarak kabul edildiğinde, işletme dünyadaki farklı dillerden konuşmayı anlamada güçlük çekiyor ise, işletmenin hem uluslararası faaliyetlerinin finansal sonuçlarını paylaşma ve hem de uluslararası hissedarların ticari ve işletme sonuçlarını raporlamada yetersiz kalır (Ankarath, Mehta, Ghosh ve Alkafoji, 2010: 1).

Küreselleşme süreciyle birlikte, muhasebe standartları, uluslararası muhasebe şirketlerinin yaygınlığı, gelişmiş ülkelerin düzenleyici sistemleri ve çok uluslu şirketlerin faaliyetlerinin artması dolayısıyla önemli rol oynamaktadır (Irvine ve Lucas, 2006: 5). Son yıllarda, işletmelerin uluslararası ilişkilerinin artması, tüm işletmeler için tek muhasebe standardı setinin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu standartlar, tüm dünyada uygulanmalı ve finansal raporlamanın sürekliliği sağlanmalıdır (Melville, 2008: 5). Muhasebenin uluslararası uyumunu gerekli kılan faktörlerin başında, uluslararası farklılıklar gelmektedir. Muhasebe sistemlerinin farklı olması ise, farklı muhasebe standartlarının kullanılarak şirketlerin finansal bilgilerini karşılaştırmada tekdüzeni engellemektedir.

Ülkelerin muhasebe sistemlerindeki farklılık ve muhasebe standartlarının farklı set olarak şirketler tarafından kullanılması, yayınlanan finansal bilginin karşılaştırılabilirliğini engellemektedir. Farklı ülkelerde faaliyet gösteren şirketler ve farklı sermaye piyasalarında artan sermaye ihtiyacı, muhasebe standartlarının uyumunu gerekli kılmaktadır (Alexander, Britton ve Jorissen, 2009: 20). Muhasebe standartlarında uyum, finansal bilginin kullanıcılar için daha şeffaf olmasını ve finansal bilginin karşılaştırılabilirliğini artırmaktadır.

IFRS'ye uyum süreci, şirketler için maliyetli, karışık ve külfetli bir durumdur. Ancak IFRS'ye uyum, Avrupa şirketlerinde finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini ve şeffaflığını geliştirmek için gereklidir. Bu durum, IFRS'ye uyumda yatırımcıların korunmasını geliştirmek, onların sermaye piyasasında yabancı yatırımcının daha çok girişini sağlamak ve onların finansal bilgilerinin karşılaştırılabilirliğini ve anlaşılabilirliğini geliştirmek için zorunludur. Ayrıca IFRS'ye uyum, yatırımcıların bilgi ihtiyaçlarını özellikle Kıta Avrupa'sı gibi ülkelerde yatırımcıların yararına olmaktadır (Lantto ve Sahlström, 2009: 343-344).

Muhasebenin uluslararası uyumu, çokuluslu şirketlerin hisse senetlerinin kontrolü, devlet ve profesyonel organizasyonlar tarafından uluslararası muhasebe standartlarının kurulmasını kapsamaktadır. Uluslararası muhasebe standartlarının ve raporlarının gelişimi; Birleşmiş Milletler, OECD, AB, IOSCO, uluslararası muhasebe standartları komitesi gibi uluslararası profesyonel yasal düzenleyici kuruluşlar tarafından yönlendirilmektedir. Uluslararası muhasebe standartları konusu, dünyadaki ekonomik, bölgesel ve politik gruplara bağlı olarak değişmektedir (Schweikart, Gray ve Roberts, 1995: 14).

Muhasebe standartlarına uyum; yatırımcılar, kredi verenler, finansal analistler ve diğer finansal bilgi kullanıcılarına kaliteli ve karşılaştırılabilen bilgi sunmasıdır (Ankarath, Mehta, Ghosh ve Alkafoji, 2010: 1). Bu bağlamda, finansal raporlama standartlarına ve yaygın bir muhasebe setine uyum olmaksızın finansal bilginin dünyada karşılaştırılması güçtür. Yüksek kalitede muhasebe standartlarının kullanılması, sermaye maliyetini azaltma, piyasa yeterliliğini artırma, sınırlar ötesi yatırım ve ekonomik kararları kolaylaştırmaktadır.

Dolayısıyla, dünya ekonomisi ve uluslararası sermaye akımlarının küreselleşmenin sonucu olarak, muhasebe sistemlerinin birbirine yaklaşmaları önemli hale gelmiştir. Finansal raporlar, işletmenin faaliyet sonuçlarının ve finansal durumunun işletme dışındaki finansal kullanıcılara iletilmesinde en temel yoldur. Bir işletme, uluslararası sermaye piyasasında fon artırmak ya da yabancı bir ülkede yatırım yapmaya istekli ise, finansal raporlar aracılığıyla yatırımcılar ya da işletme sahipleri bu bilgileri finansal tablolardan analiz etmelidir. Bu finansal tablolar, sadece ulusal muhasebe standartlarına göre düzenlenmiş veya hazırlanmış ise, alternatif yatırım fırsatlarını değerlendirmek ve finansal tabloları anlamak yatırımcı için zor olabilir (Kothari ve Borone, 2006: 22-23). Dolayısıyla, ulusal muhasebe standartlarına

dayalı olarak düzenlenen finansal tablolar, girişimcinin sermaye yatırımlarını etkileyici unsur olarak gözükmektedir. Ancak, bu güçlük uluslararası muhasebe standartlarına göre düzenlenen tek bir muhasebe seti ile finansal raporlamada girişimciye muhasebe bilgisi sağlayarak giderilebilir.

2.2. Finansal Analiz

Etkili planlama ve kontrol işletmenin piyasa değerini artırmaktadır. Finansal planlar birçok şekilde yapılabilir, ancak en iyi plan işletmenin güçlü ve zayıf yönlerini dikkate alan plandır. Finans yönetici, bütçeleme ve tahmin prosedürlerine göre gelecekte finansal ihtiyaçları planlayabilir, ancak plan işletmenin finansal analizine göre yapılmalıdır. Finansal analiz, işletmenin uzun vadeli başarısını göstermek için stratejik ve ekonomik gelişmelerini dikkate almalıdır. Ayrıca finansal analiz, işletmenin performans derecesinin ölçülmesi, geleceğe yönelik planların hazırlanması, işletmenin faaliyetlerinin denetimi ve değerlendirilmesi gibi stratejik kararların alınmasındaki bilgilerin sağlanması için önemli süreçtir (Weston ve Copeland, 1992: 185-187).

Foster (1986) finansal analizi, işletmenin belli bir dönemde finansal tablolarındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin trendi şeklinde tanımlamıştır.

Finansal tabloların analizi yoluyla alacakların, stokların, kredilerin değerleri ve öz kaynakların potansiyel kazançları tahmin edilmektedir. Analizci açısından hesap kalemlerinin eğilimini belirleyebilmek için işletmenin finansal yapı oranlarını, aynı iş kolundaki diğer işletmelerin finansal tablo değerleriyle karşılaştırmak oldukça önemlidir (Siegel and Show, 1983; 263-264).

Finansal analiz, etkin bir yönetimin gerçekleşmesine bir araç olarak hizmet eder. Güvenin sağlanmasında, tahminde bulunulmasında, sezgide ve bunları tayin etmede ve belirsizlik alanlarının sınırlandırılmasındaki tüm karar süreçlerine yardım eder (Bervsteiv, 1989; 3-4). Finansal analiz, işletme ilgililerinin analizden bekledikleri amaca göre, değişik açılardan yapılabilir, analiz çalışmaları belirli tablolar üzerinde yoğunlaşabilir.

Philippatos (1973), finansal analizin, işletmenin kârlılık ve borç ödeme gücü, yatırımcı ve ödünç verenler tarafından risk oranlarının belirlenmesi, sermaye maliyeti ve firmanın gelecekteki kazançlarının tahmin edilmesi gibi çeşitli olgularla ilgili olduğunu belirtmiştir. Finansal tablo analizi, bir işletmenin ekonomik durumunun ve içinde bulunduğu risklerin değerlendirilmesi olan işletme analizinin önemli bir parçasıdır.

İşletmelerin finansal bilgilerinin internet ortamında raporlanması, şirketlerin finansal bilgilerinin bir ülkeye yatırım yapan yatırımcıların kolayca anlamalarına ve istenildiğinde bu bilgiye ulaşmalarına katkıda bulunmaktadır. Sermaye piyasalarının küreselleşmesi; finansal bilgi şirketleri hakkında kreditorlerin, denetçilerin, yatırımcıların, şirketlerin yeni bilgilere ihtiyaç duyması ve finansal raporlamanın karşılaştırılabilir ve kolay anlaşılabilir olmasına, yeni bilgilerin internet ve telekomünikasyon sisteminin gelişmesine sebep olmaktadır (Uddin, 2005: 17).

IFRS'ye uyumlu finansal tabloların analizinde amaç, ekonomik kararları ifade etmek için finansal bilgi kullanıcılarına faydalı bilgi sunmaktır. Böylece, finansal tabloların

dipnotları, IFRS'ye göre hazırlanan finansal raporlama sürecinin ayrılmaz parçası olarak kabul edilmektedir (Stoian, Morariu, Mitea ce Crecana, 2009: 355-356). Bu dipnotlar; finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan belli muhasebe politikaları, borçlanma sözleşmeleri, faiz şartları, kiralama sözleşmesi bilgileri, önemli bölümlerde faaliyetin paylaşımı, varlıklar ve şarta bağlı yükümlülükler, maaş planları, ayrıntıları ve hazırlanması gibi bilgileri kapsamaktadır.

Uluslararası muhasebe ile, finansal tabloların analizinde ve dünyadaki menkul kıymet borsalarına kayıtlı şirketlerin hisse senetlerinin değerlendirilmesinde IASB'nun geliştirdiği finansal raporlama standartları kullanılarak, bu şirketlerin bölgesel genel kabul görmüş muhasebe standartlarından farklı olarak ortaya konulan uluslararası anlamda analizleri yapılmaktadır. Böylece, tüm ülkelerde muhasebe kurallarının yaygın bir setine uyularak uluslararası bir uyum ortaya çıkmaktadır (Doupmik ve Perera, 2007: 1-10). Dünyada tek bir muhasebe standartlarının olması, finansal tabloların anlaşılmasını kolaylaştırırken, işletmelerin yatırım fırsatlarını değerlendirmede raporlama alanındaki güçlükleri azaltmaktadır.

Özetle finansal analiz, işletmenin performans derecesinin ölçülmesinde, işletmenin yükümlülüklerini yerine getirme gücünün olup olmadığının tespit edilmesinde, faaliyetlerinin kontrol ve değerlendirilmesinde doğru kararlar alınmasında önem taşımaktadır. İşletmenin içinde bulunduğu finansal durumu ve faaliyet sonuçları değerlendirilmeden, doğru ve tutarlı bir planlama yapma imkânı da yoktur. Bu sebeple finansal analiz, finans yöneticisinin planlama fonksiyonunu yerine getirmesi bakımından da önem taşımaktadır.

2.3. Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analizin Etkinlik Düzeyini Belirleme Süreci

2.3.1. Literatür Araştırması

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde IFRS konusunda birçok ampirik çalışma yapılmakla birlikte, çalışmada sadece finansal analizle ilgili olanlar çalışmamıza esas teşkil ettiğinden özellikle finansal analize yönelik olanlar üzerinde durulacaktır.

Lainez ve Callao (2000), "Uluslararası Finansal Analizin Muhasebe Farklılığına Etkisi: Ampirik Çalışma" adlı araştırmalarında belirli finansal rasyolardan hareketle IFRS'lerin finansal tablolar analizine etkilerini incelemişlerdir. Çalışmada, işletmelerin borçlanma oranlarına karşılık likidite oranlarının daha az etkilendiği tespit edilmiştir.

Jones ve Higgins (2006), "Avustralya'nın Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Geçişi: Muhasebe Düzenleyicilerinden Bir Perspektif" adlı çalışmalarında Avustralya'daki 200 büyük şirketin 60'ında finansal yöneticilerin IFRS'ye uyumunda finansal performansa etkisine yönelik tutum ve fikirleri ele alınmıştır. Çalışmada, IFRS'ye uyumun işletmelerin departmanlarında sorumlulukları ve örgütsel fonksiyonlarda önemli bir gelişmeye neden olduğu kanısına varılmıştır. Ayrıca, işletmenin büyüklüğü, işletmenin performansı, endüstri geçmişi, uluslararası menkul kıymetler borsasında hisse senetlerinin işlem görmesi finansal raporlamanın IFRS'ye etkisinde önemli faktörler olarak kabul edilmiştir.

Petreski (2006), “İşletmelerde Uluslararası Muhasebe Standartlarının Etkisi” adlı çalışmasında IFRS’nin işletmelerin finansal tablolar analizine etkilerini incelemiştir. Çalışmada, IFRS’lerin işletmenin temel finansal tablolarından hem bilanço ve hem de gelir tablosunda önemli değişmelerin gerçekleştiği tespit edilmiştir. Sonuçta, işletmenin IFRS uygulamalarının öz kaynaklarda azalışa, borçlarda ise artışa yol açtığı ortaya çıkmıştır.

Ağca ve Aktaş (2007), “IFRS’nin İlk Uygulaması ve Finansal Rasyolara Etkisi: İMKB Kayıtlı İşletmelerde Bir Çalışma” adlı araştırmasında oran analizinden yararlanmak suretiyle IFRS’lerin finansal tablolar analizine etkilerini incelemiştir. Sözü edilen çalışmada, İMKB’de yer alan işletmelerin IAS ve IFRS’lere uyumlu şekilde Sermaye Piyasası Kurulu’nun yayınlamış olduğu Seri XI, No: 25 tebliği hükümleri çerçevesinde hazırlanan finansal tablolar ile bu tebliğden önce yasal mevzuata göre hazırlanan finansal tablolara göre hesaplanan finansal oranların sonuçları arasındaki farklılık ele alınmıştır. Araştırmada, beş temel sektörden 147 Türk işletmesi analize dahil edilmiş olup, 12 adet oran kullanılmıştır. Ağca ve Aktaş, IFRS’lerin uygulanması ile ortaya çıkan farkların finansal tabloların gerek kalem bazında gerekse değer bazında değişmesine yol açtığını ve sektörel bazda farklılıkların meydana geldiğini tespit etmişlerdir.

Callao, Jarne ve Lainez (2007), “İspanya’da IFRS’ye Uyumun Finansal Raporlamanın Karşılaştırılabilirliği ve Uygunluğuna Etkisi” adlı çalışmalarında IBEX-35 şirketlerinin finansal raporlamada karşılaştırılabilirliği ve uygunluğunda yeni standartların etkisi ölçülmüştür. Çalışmada, finansal kalemlerde ve rasyolarda IFRS’ye uyumun nicel etkisi ölçülmüş olup, IFRS’ye uyumu belirlemek için işletmenin piyasa değeri ve defter değeri arasında farklılık olduğu analiz edilmiştir. Sonuçta, işletmenin bilançosunda kredilerinde, nakit ve nakte dönüşen varlıklarında, öz kaynaklarında, uzun vadeli ve toplam borçlarında çok önemli etki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, gelir tablolarında farklılıklar olduğundan, IFRS’nin veya İspanya ulusal muhasebe standardının kullanılıp kullanılmadığına bağlı olarak faaliyet gelirlerinde önemli değişkenlik olduğu gözlemlenmiştir.

Çelik, Aygören ve Uyar (2007), “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolara ve Finansal Rasyolara Etkisi” adlı çalışmalarında Sermaye Piyasası Kurulu’na tabi işletmelerin IFRS’lere ve ulusal muhasebe standartlarına göre finansal tabloların hazırlanmasında ortaya çıkan finansal rasyo sonuçlarında oluşan farklılıkların istatistiksel anlamlılığı ortaya konulmuştur. Çalışmada, IFRS’lerin işletmelerin finansal tablolarına etkisi de incelenmiştir. Çalışmada esas alınan 12 rasyo sonucunda ulusal muhasebe standartlarına göre hazırlanan finansal tablolara göre hesaplanan, uzun vadeli borçluluk oranında, borç-öz sermaye oranında ve duran varlıklar/öz sermaye oranında IFRS’lere göre hazırlanan finansal tablolarda belirgin farklılıklar ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca, diğer oranlarda da değişimler olduğu sonucuna varılmıştır.

Fülber, Silva ve Pferdehirt (2008), “Almanya’da Borsaya Kayıtlı Şirketlerin Finansal Oranlarında Sermaye Faizi Etkisi” adlı çalışmalarında önemli Alman şirketlerinin finansal oranları ve finansal tablolar analizinde faaliyet kiralamasının bilançoda muhasebe işlemlerine mevcut etkisi incelenmiştir. Bu muhasebe işlemi, Almanya’da DAX 30, MDAX ve SDAX’a kayıtlı şirketlerin hem sermayeleme metodu hem de daha az karmaşık faktör modelini kullanarak IASB/FASB’in uzun

vadeli kiralama projelerinin muhasebesine yönelik simülasyon modellemesine dayanmaktadır.

Lantto ve Sahlström (2009), “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Oranlar Üzerindeki Etkileri” adlı çalışmalarında bir Avrupa Ülkesi olan Finlandiya’daki işletmelerin Finlandiya Muhasebe Standartları’na (FMS) göre IFRS şartlarında aynı dönemde sundukları finansal tabloları karşılaştırılarak temel finansal oranlar üzerindeki değişimini incelemişlerdir. Çalışmada, Finansal kaldıraç oranındaki değişimlerin borçlanma kalemlerinde artışa ve öz kaynaklar kalemlerinde ise azalışa neden olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, cari borçların artması nedeniyle likidite oranlarında azalma olmuştur. Sonuçta, FMS’den IFRS’ye geçiş ile ilgili olarak finansal oranların nasıl değiştiğine paralel olarak, finansal oranların değişmesinde etkili olan IFRS’ler saptanarak değişimler açıklanmaya çalışılmıştır.

Cortesi, Montani ve Tettamanzi (2009), çalışmalarında Milano Menkul Kıymetler Borsasına kayıtlı şirketlerin, 2005 yılı finansal tablolarının IAS/IFRS uyumu incelenmiştir. Çalışmada, işletmelerin finansal tablo kalemlerinin analizi, benzer işletmeler ile hem öz kaynaklar hem de net gelirin küresel etkisinin analizini, öz kaynaklarda ve net gelir her muhasebe standardının etkisi araştırılmıştır. İşletmelerin tesis, makine ve cihazlarla fabrika binalarının amortismanları arttığı için net gelirleri yıllık olarak azalmakta, ancak farklı varlıkların farklı amortisman oranı uygulanması ile IAS 16’nın net gelirdeki küresel etkisi diğer faktörler sayesinde pozitif olmaktadır. Ayrıca, menkul kıymetler borsasına kayıtlı mobilya ve dekorasyon sektöründe, IAS 38 ve IAS 36’ya göre maddi ve maddi olmayan duran varlıkların uluslararası muhasebe standartlarının kullanılması sonucunda temel farklar ve etkiler olduğu gözlenmiştir.

Atmaca (2010),“Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Araştırma” adlı çalışmada IAS ve IFRS uygulamalarının getirdiği değişimler ile finansal analiz ilişkisinin incelenmesi, işletmelerin özellikle alacakları stratejik kararlar açısından önemli olduğuna yer vermiştir. Çalışmada IAS ve IFRS’lerin finansal analiz açısından işletmeler üzerindeki etkilerini ve algılanmalarını ölçmek amaçlanmıştır. Bu çerçevede IFRS’lerin yatırım amaçlı finansal analiz, yönetim amaçlı finansal analiz ve kredi amaçlı finansal analiz açısından değerlendirmesi yapılmıştır. Araştırmada, IFRS’lerin uygulanması sonucunda, muhasebede ortak bir dilin kullanılması ile yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağladığı ve işletmelerin finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslar arası işletmelerle karşılaştırabilirlik düzeyini arttığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada, IFRS’lerin yönetim amaçlı finansal analize etkileri açısından işletmelerde finansal raporlamada finansal uyumsuzlukları ortadan kaldırılmasında etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, IFRS’lerin işletmelerin kredi değerliliğinin tespitinde, işletmelerin likidite ve faaliyet yapılarında, IFRS’ye göre hazırlanan nakit akış tablosunun finansal analizin etkinliğinde etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Iatridis (2010), “IFRS’ye uyum ve Finansal Tablolara Etkisi: İngiltere Örneği” adlı çalışmada, işletmelerin finansal performans ölçümünde IFRS’ye uyumun etkisini ele almıştır. Çalışmada, IFRS’ye uyum, işletmenin finansal performansı ve pozisyonunu doğrudan etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, işletmenin borçlanma

gücü ve kredibilitesinin varlığı, IFRS ile finansal raporlamanın kalitesini artıracığı ve işletmenin potansiyel riskini azaltabileceği ortaya konulmuştur.

Blanchette, Racicot ve Girard (2011), “IFRS’nin Finansal Rasyolara Etkisi: Kanada’da İlk İspatı” adlı çalışmalarında Kanada’daki şirketlerin likidite, finansal kaldıraç ve kârlılık alanında IFRS’nin finansal rasyolara etkisini incelemişlerdir. Çalışmada, IFRS ile Kanada Genel kabul görmüş muhasebe standartları arasında ana farklılık, IFRS’ye uyumlu muhasebe ve karşılaştırmalı gelir tablolarında gerçeğe uygun değerlerin etkisi belirginleştiği kanısına varılmıştır.

Atmaca ve Çelenk (2011), “Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etilerinin Regresyon Analizi İle Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma” adlı incelemelerinde IAS ve IFRS’ye göre işletmelerin düzenledikleri finansal tablolarda hem biçimsel hem de içerik olarak etki yaptıklarına yer vermişlerdir. Çalışmada IAS ve IFRS’lerin işletmelerin finansal analiz uygulamalarının kalite düzeyine etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada, IAS ve IFRS’lerin işletmelerin finansal analizlerinin kalite düzeyine olumlu yönde etkide bulunduğu sonucuna varılmıştır.

2.3.2. Araştırmanın Yöntemi

Ülkelerin muhasebe sistemlerinin farklı olması, farklı muhasebe standartlarının kullanılarak şirketlerin finansal bilgilerini karşılaştırmada tekdüzeni engellemektedir. Farklı ülkelerde faaliyet gösteren şirketler ve farklı sermaye piyasalarında artan sermaye muhasebe standartlarının uyumunu gerekli kılmaktadır. Bu zorunluluk uluslararası sermaye piyasalarına kayıtlı işletmelerin finansal tablolarında görülen ve farklı anlama gelen finansal tablolar analizinin sonuçlarını değerlendirmede ortaya çıkmaktadır (Alexander, Britton ve Jorissen, 2007: 23). Dolayısıyla, IFRS ile birlikte muhasebe uygulamalarında dünyada olduğu gibi Türkiye’de de işletmelerin ve onların finansal tablolarının hazırlanmasında önemli etkiye neden olmaktadır. Söz konusu etkilerin ortaya konulması ve değerlendirilmesi Türkiye’deki mevcut muhasebe ve finansal raporlama standartları uygulamaları açısından önem arz etmektedir.

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde IFRS konusunda birçok ampirik çalışma yapılmıştır. Söz konusu çalışmalara paralel olarak IFRS’nin İMKB’de İşlem Gören Şirketlerin Finansal Analizine Etkisine yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmanın amacı, IFRS’nin İMKB’de İşlem Gören Şirketlerin Finansal Analizine Etkisine Yönelik Bir Araştırma ile işletmelerin finansal analizine etkisini belirlemektir. Araştırma yöntemi için, veri toplama tekniği olarak anket yönteminden yararlanılmıştır. 22 Temmuz 2011 tarihi itibarıyla İMKB’ye kayıtlı 366 adet şirket bulunmaktadır. Söz konusu şirketlerin tamamına anket yöntemi kullanılarak, anketteki veriler şirketlerin yatırım ve finansal analiz yöneticilerine e-mail yoluyla gönderilmiştir. Söz konusu ankete 129 adet şirket cevap vermiş olup, ankete katılım İMKB’ye kayıtlı şirketlerin %35,25’ini teşkil etmektedir.

2.3.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada değişik alternatifte hipotezler SPSS 19 programında test edilmiştir. Araştırmayla ilgili geliştirilen hipotezleri aşağıdaki gibi belirtmek mümkündür:

H1= IFRS, işletmelerde finansal tabloların analizinin kalite düzeyine olumlu etki yaparak işletmelerin performans düzeylerinin belirlenmesinde finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunmuştur.

H2= IFRS, işletmeler arasında uluslararası karşılaştırmayı sağladığından finansal tablo kullanıcılarına finansal analizde daha yüksek düzeyde güven sağlamasına neden olmuştur.

Sözü edilen hipotezleri desteklemek için, ankette yer alan değişkenlerden yararlanarak SPSS 19 programında faktör analizi yapılmıştır. Anket formunda yer alan 5'li likert tipi sorularda; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde bir değerlendirmeye yer verilmiştir. Buna göre anket formunda yer alan sözü edilen sorulara yönelik işletmelerin finansal tablolarının analizinin kalite düzeyine etkisi ve finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunmasına ilişkin analizin frekans dağılımları aşağıda Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. IFRS'nin İşletmelerin Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyine Etkisi ve Finansal Tablo Kullanıcılarına Daha Doğru Bilgi Sunmasına İlişkin Analizin Frekans Dağılımı

	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)	Toplam
IFRS, işletmelerin finansal tablolarında geçmiş dönemlere ait karşılaştırılabilirliği kolaylaştırması	0	14	2	43	41	100
IFRS, işletmelerin varlık veya sermaye yapılarının analizinde etkili olması	0	13	2	55	29	100
IFRS, muhasebede belge ve kayıt düzeni açısından kalite düzeyine olumlu etki yapması	0	19	4	43	34	100
IFRS, işletmelerde finansal tabloların analizinin kalite düzeyine olumlu etki yapması	0	6	22	35	36	100
IFRS, işletmede önemli kararların alınmasında daha güvenilir finansal bilgi sağlaması	0	1	30	39	30	100
IFRS, işletmelerin yatırım, yönetim ve kredi analizlerinin daha sağlıklı yapılmasına olumlu yönde etki yapması	0	0	31	43	26	100
IFRS, işletme faaliyetlerinin her aşamasında doğru karar alınmasına yardımcı olması	0	1	26	53	20	100
IFRS, farklı dönemler itibari ile aynı bazda karşılaştırma yapılmasına ve böylece işletme için hayati önem taşıyan konularda doğru kararlar alınmasına yardımcı olması	0	0	13	47	40	100
IFRS, işletmenin finansal performansının doğru analizi ile geleceğe yönelik gerçekçi planların oluşturulması ve isabetli hedef ile amaçların belirlenmesine katkıda bulunması	0	0	14	59	27	100

Tablo 1'e göre, kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seçenekleri birlikte değerlendirdiğimizde IFRS'nin farklı dönemler itibari ile aynı bazda karşılaştırma yapılmasına ve böylece işletme için hayati önem taşıyan konularda doğru kararlar alınmasına yardımcı olması %87 katılımı ile en yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. IFRS, işletmenin finansal performansının doğru analizi ile geleceğe yönelik gerçekçi planların oluşturulması ve isabetli hedef ile amaçların belirlenmesine katkıda bulunması %86 katılımı ile ikinci önceliğe sahiptir. IFRS, işletmelerin finansal tablolarında geçmiş dönemlere ait karşılaştırılabilirliğini kolaylaştırması ve IFRS, işletmelerin varlık veya sermaye yapılarının analizinde etkili olması ise %84 olarak

değerlendirilmiştir. Ayrıca, ankete katılan işletmelerin IFRS, muhasebede belge ve kayıt düzeni açısından kalite düzeyine olumlu etki yapmasına ilişkin analizin değerlendirme sorularına verdikleri cevapların kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum şeklindeki değerlendirmelerindeki frekans dağılımı %76 ve IFRS, işletmelerde finansal tabloların analizinin kalite düzeyine olumlu etki yapması ise %71 dir.

IFRS, işletmelerin yatırım, yönetim ve kredi analizlerinin daha sağlıklı yapılmasına olumlu yönde etki yapmasına yönelik anket sorusuna ne katılıyorum ne katılmıyorum şeklinde cevapların yani kararsızların oranı % 31 civarındadır. Ayrıca IFRS, işletmede önemli kararların alınmasında daha güvenilir finansal bilgi sağlanmasına ilişkin analizin değerlendirme sorularına verdikleri cevapların kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum şeklindeki değerlendirmelerindeki katılım %69 civarındadır. Dolayısıyla, IFRS, işletmelerde finansal tabloların analizinin kalite düzeyine olumlu etki yaparak işletmelerin performans düzeylerinin belirlenmesinde finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunmuştur denilebilir.

Anket formunda yer alan sözü edilen sorulara yönelik IFRS, finansal tablo kullanıcılarına finansal analizde daha yüksek düzeyde güven sağlanmasına ilişkin analizin frekans dağılımları ise aşağıda Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. IFRS’nin Finansal Tablo Kullanıcılarına Finansal Analizde Daha Yüksek Düzeyde Güven Sağlamasına İlişkin Analizin Frekans Dağılımı

	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)	Toplam
IFRS, işletmeler arasında uluslararası karşılaştırmayı sağladığından finansal analizin daha sağlıklı olmasına katkıda bulunması	0	0	1	42	57	100
IFRS, işletmelerin kârlılık durumunu ve analizini daha gerçekçi belirlemesine katkı sağlaması	0	2	1	59	39	100
IFRS, işletmelerin finansal denetiminin güvenilirlik düzeyine olumlu katkı yapması	0	1	2	58	39	100
IFRS, aynı sektördeki başka işletmelerin finansal performanslarına dayanılarak yapılan karşılaştırmalarda doğru analiz edilmeye yardımcı olması	0	1	2	46	52	100

Tablo 2’ye göre, kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seçenekleri birlikte değerlendirdiğimizde IFRS, işletmeler arasında uluslararası karşılaştırmayı sağladığından finansal analizin daha sağlıklı olmasına katkıda bulunması %99 katılımı en yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. IFRS, işletmelerin kârlılık durumunu ve analizini daha gerçekçi belirlemesine katkı sağlaması ve IFRS, aynı sektördeki başka işletmelerin finansal performanslarına dayanılarak yapılan karşılaştırmalarda doğru analiz edilmeye yardımcı olması %98 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, ankete katılan işletmelerin IFRS, işletmelerin finansal denetiminin güvenilirlik düzeyine olumlu katkı yapması yönündeki soruya verdikleri cevapların frekans dağılımları toplamı %97 düzeyindedir. Sonuç olarak, ankete katılan işletmelerin IFRS, finansal tablo kullanıcılarına finansal analizde daha yüksek düzeyde güven sağlanmasına ilişkin analizin değerlendirme sorularına verdikleri cevapların kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum şeklindeki değerlendirmelerindeki en düşük katılım ise %97 civarındadır. Dolayısıyla, IFRS’nin finansal tablo kullanıcılarına finansal analizde daha yüksek düzeyde güven sağlanmasına ilişkin olumlu yönde katılım olduğu görülmektedir.

2.3.4. Araştırmanın Bulguları ve Analizi

Çalışmada, değişkenlere ilişkin faktör yapısını ortaya koyabilmek için varimax dönüşümlü keşifsel faktör analizi yapılmıştır. Ankette İMKB'ye kayıtlı işletmelere 20 soru yöneltilmiş olup, yapılan faktör analizi sonucunda faktör yapısını bozan ve başka faktörlere yüklenen sorular çıkarılarak 13 soru üzerinde en uygun faktör yapısı olan 2 faktöre ulaşılmıştır. Bu iki faktör ile açıklanan toplam varyans Tablo 3'te görüldüğü üzere %70,166'dır.

Tablo 3. Faktörlere İlişkin Toplam Varyans Açıklaması

	Başlangıç Değerleri			Faktör Yüklerinin Kareleri Toplamı			Dönüşümlü Faktör Yüklerinin Kareleri Toplamı		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans %	Kümülatif %
1	6,132	47,172	47,172	6,132	47,172	47,172	5,928	45,599	45,599
2	2,989	22,994	70,166	2,989	22,994	70,166	3,194	24,567	70,166
3	0,928	7,138	77,304						
4	0,763	5,866	83,170						
5	0,564	4,338	87,508						
6	0,374	2,876	90,384						
7	0,360	2,773	93,157						
8	0,249	1,917	95,074						
9	0,193	1,484	96,558						
10	0,172	1,325	97,883						
11	0,133	1,025	98,908						
12	0,096	0,740	99,648						
13	0,046	0,352	100,000						

Çalışmada, faktör modelinin uygunluğunu test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi ve Barlett testi birlikte kullanılmıştır. Yapılan test sonuçları Tablo 4'de görüldüğü gibi, KMO değeri 0,808 çıkması ölçeğin güvenli olduğunu doğrulamaktadır. KMO değerleri 0 ile 1 arasında değişmekle birlikte, KMO değerinin literatürde genel kabul görmüş değerinin 0,60'ın üzerinde olması örnekleme sayısının faktör analizi yapmak için yeterli olduğu kabul edilmektedir. Sözü edilen değer 0,6'dan küçük olması halinde değişkenler yeniden kontrol edilerek, bazı değişkenlerin faktör analizinden çıkarılması gerekir (Foster, Barkus ve Yavorsky, 2006: 75). Ayrıca, Barlett test sonuçları ise ana kütle içerisindeki değişkenler arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Tablo 4'e göre anlamlılık düzeyi 1.504,621; ($p=0,000 < 0,01$) olduğundan ilgili veriler arasında güçlü ilişki olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. KMO ve Bartlett Test Sonuçları

Kullanılan Test	Değeri	
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Testi	0,808	
Bartlett Testi	Ki-kare	1504,621
	Serbestlik Derecesi	78
	Anlamlılık düzeyi	0,000

Ayrıca, çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliklerini ve iç tutarlılıklarını ölçmek için Cronbach α katsayıları kullanılmıştır. Cronbach α katsayıları ise kullanılan ölçeklerin güvenirliliği ve iç tutarlılığını test etmektedir. Tablo 5'de ve Tablo 6'da

değişkenlere ilişkin Cronbach α değerleri ve faktör yüklerinde görüldüğü gibi tüm Cronbach α değerleri 0,60 kabul edilebilir alt sınırın üzerinde seyretmektedir.

Muhasebe sistemindeki uluslararası farklılık, finansal çevrenin sermaye piyasalarına yönelme düzeyi ile açıklanmaktadır. Muhasebe sistemindeki küresel değişimler ise, finansal raporlamanın kalitesini artırmaktadır. Lantto ve Sahlström IFRS gibi standartları kullananlar sermaye piyasasının uyumunu Kıta Avrupa Ülkelerinde muhasebenin kalitesinde gelişmeye yol açtığını ifade etmişlerdir (Lantto ve Sahlström, 2009: 341-342). Finansal performans göstergesi olarak finansal analistler, yatırımcılar ve diğer finansal kurumlar tarafından kullanılan finansal oranlar, muhasebeleştirilmeden ortaya çıkan farklılıklarla finansal raporlamanın finansal tablo kullanıcıları açısından kalitesini etkilemektedir. IFRS'nin işletmelerin finansal tablolarının analizinin kalite düzeyine etkisi ve finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunmasına ilişkin faktör yükleri aşağıda Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. IFRS'nin İşletmelerin Finansal Tablolarının Analizinin Kalite Düzeyine Etkisi ve Finansal Tablo Kullanıcılarına Daha Doğru Bilgi Sunmasına İlişkin Faktör Yükleri ve Cronbach α Katsayısı

Birinci faktör cronbach alpha: 0.931	
IFRS, işletmelerin varlık veya sermaye yapılarının analizinde etkili olması	0,865
IFRS, işletmelerin finansal tablolarında geçmiş dönemlere ait karşılaştırılabilirliği kolaylaştırması	0,861
IFRS, işletmenin finansal performansının doğru analizi ile geleceğe yönelik gerçekçi planların oluşturulması ve isabetli hedef ile amaçların belirlenmesine katkıda bulunması	0,844
IFRS, muhasebede belge ve kayıt düzeni açısından kalite düzeyine olumlu etki yapması	0,843
IFRS, işletmede önemli kararların alınmasında daha güvenilir finansal bilgi sağlaması	0,812
IFRS, işletmelerin yatırım, yönetim ve kredi analizlerinin daha sağlıklı yapılmasına olumlu yönde etki yapması	0,783
IFRS, işletmelerde finansal tabloların analizinin kalite düzeyine olumlu etki yapması	0,781
IFRS, farklı dönemler itibari ile aynı bazda karşılaştırma yapılmasına ve böylece işletme için hayati önem taşıyan konularda doğru kararlar alınmasına yardımcı olması	0,766
IFRS, işletme faaliyetlerinin her aşamasında doğru karar alınmasına yardımcı olması	0,703

Tabloya 5'e göre, IFRS'nin işletmelerin finansal tablolarının analizinin kalite düzeyine etkisi ve finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunmasına ilişkin faktörlerin yükleri değerlendirildiğinde;

- IFRS, işletmelerin varlık veya sermaye yapılarının analizinde etkili olmaktadır,
- IFRS, işletmelerin finansal tablolarında geçmiş dönemlere ait karşılaştırılabilirliği kolaylaştırmaktadır,
- IFRS, işletmenin finansal performansının doğru analizi ile geleceğe yönelik gerçekçi planların oluşturulması ve isabetli hedef ile amaçların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır,
- IFRS, muhasebede belge ve kayıt düzeni açısından kalite düzeyine olumlu etki yapmaktadır,
- IFRS, işletmede önemli kararların alınmasında daha güvenilir finansal bilgi sağlamaktadır,
- IFRS, işletmelerin yatırım, yönetim ve kredi analizlerinin daha sağlıklı yapılmasına olumlu yönde etki yapmaktadır,
- IFRS, işletmelerde finansal tabloların analizinin kalite düzeyine olumlu etki yapmaktadır,

- IFRS, farklı dönemler itibari ile aynı bazda karşılaştırma yapılmasına ve böylece işletme için hayati önem taşıyan konularda doğru kararlar alınmasına yardımcı olmaktadır,
- IFRS, işletme faaliyetlerinin her aşamasında doğru karar alınmasına yardımcı olmaktadır.

Bu sonuçlardan hareketle, birinci faktöre ait değişkenlere ilişkin Cronbach α değerleri ve faktör yüklerinde görüldüğü gibi tüm Cronbach α değerleri 0,60 kabul edilebilir alt sınırın üzerinde seyretmesi nedeniyle birinci hipoteze ait faktörlerin anlamlı ve doğru olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6. IFRS'nin Finansal Tablo Kullanıcılarına Finansal Analizin Daha Yüksek Güvenirlik Sağlamasına İlişkin Faktör Analizleri Yükleri ve Cronbach α Katsayısı

İkinci faktör cronbach alpha: 0.833	
IFRS, aynı sektördeki başka işletmelerin finansal performanslarına dayanılarak yapılan karşılaştırmalarda doğru analiz edilmeye yardımcı olması	0,844
IFRS, işletmeler arasında uluslararası karşılaştırmayı sağladığından finansal analizin daha sağlıklı olmasına katkı yapması	0,819
IFRS, işletmelerin finansal analiz sonuçlarının güvenilirlik düzeyine olumlu katkı yapması	0,807
IFRS, işletmelerin kârlılık durumunu ve analizini daha gerçekçi belirlemesine katkı sağlaması	0,736

Tabloya 6'ya göre, IFRS'nin finansal tablo kullanıcılarına finansal analizin daha yüksek güvenirlik sağlamasına ilişkin faktör analizleri yükleri değerlendirildiğinde;

- IFRS, aynı sektördeki başka işletmelerin finansal performanslarına dayanılarak yapılan karşılaştırmalarda doğru analiz edilmeye yardımcı olmaktadır,
- IFRS, işletmeler arasında uluslararası karşılaştırmayı sağladığından finansal analizin daha sağlıklı olmasına katkı yapmaktadır,
- IFRS, işletmelerin finansal analiz sonuçlarının güvenilirlik düzeyine olumlu katkı yapmaktadır.
- IFRS, işletmelerin kârlılık durumunu ve analizini daha gerçekçi belirlemesine katkı sağlamaktadır.

Bu sonuçlardan hareketle, ikinci faktöre ait değişkenlere ilişkin Cronbach α değerleri ve faktör yüklerinde görüldüğü gibi tüm Cronbach α değerleri 0,60 kabul edilebilir alt sınırın üzerinde seyretmesi nedeniyle ikinci hipoteze ait faktörlerin anlamlı ve doğru olduğu ortaya çıkmaktadır.

3. Sonuç

Finansal tabloların hazırlanmasında geleneksel muhasebe anlayışıyla hareket edilmesinden dolayı yanlış uygulamalar söz konusu olursa, aynı işlemin farklı şekillerde kayıtlara alınması ve bunun sonucunda farklı finansal tabloların elde edilmesi finansal tablo kullanıcılarının yanlış kararlar vermesine yol açar. Bu durum, işletmenin finansal tablolar ve analizinde önemli kararların etkinliğini azaltıcı etkide bulunmaktadır. Ayrıca, finansal tabloların farklı kullanıcı grupları için analiz edilmesi söz konusudur. Buna göre finansal veri kullanıcılarının her birinin analize yönelik farklı amaçları bulunmaktadır. Finansal veriyi en çok kullanan unsur ise, işletme yönetimidir. İşletme yönetimi, verileri hem yatırımcıların hem de alacaklıların bakış açısıyla analiz etmek zorundadır.

Çalışmada, IFRS'nin işletmelerin finansal analizinin etkisine ilişkin İMKB'de hisse senetleri işlem gören işletmelere ait ankete ait faktör analizi yapılmıştır. Bu çalışma, söz konusu ankete katılan yöneticilerin davranışsal tutumlarını, görüşlerini ve değerlendirmelerini yansıtmaktadır. IFRS'nin işletmelerin finansal tablolarının analizinin kalite düzeyine etkisi ve finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunmasına ilişkin faktörlerin yükleri değerlendirildiğinde, IFRS'nin İMKB'ye kayıtlı işletmelerin finansal tablolar analizinin kalite düzeyini olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, IFRS ile bağımsız değişkenlerde meydana gelen bir artış, beraberinde finansal tablo kullanıcılarına işletmenin finansal analizinin ölçülmesinde yüksek düzeyde kalite sağlama bağımlı değişkeni üzerinde olumlu etkiye yol açmaktadır. Bunun yanı sıra, IFRS'nin uygulanması ile muhasebede belge ve kayıt düzeni açısından kalite düzeyini olumlu yönde etkilemesi değişkenindeki ilişkinin ise güçlü anlamlılık seviyesinde olduğu gözlenmiştir.

Anketteki verilere göre, IFRS, işletmeler arasında uluslararası karşılaştırmayı sağladığından finansal tablo kullanıcılarına finansal analiz daha yüksek düzeyde güven sağlama yol açmıştır. Bunun yanı sıra, IFRS, işletmelerin aynı sektördeki başka işletmelerin finansal performanslarına dayanılarak yapılan karşılaştırmalarda doğru ve tutarlı analiz yapılmasına yardımcı olması yönünde olumlu etki olduğu gözlenmiştir. Sonuçta, faktör analizi ile, IFRS işletmelerde finansal tablo kullanıcılarına finansal verilerin ölçülmesinde daha güvenilir sonuçların ortaya konulması ve yatırımcıların ise daha doğru yatırım kararlarına katkı sağladığı ortaya konulmuştur.

Sonuç olarak, IFRS, işletmelerde finansal tabloların analizinin kalite düzeyine olumlu etki yaparak işletmelerin performans düzeylerinin belirlenmesinde finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunmuştur. IFRS'nin, işletmede önemli kararların alınmasında daha güvenilir finansal bilgi sağladığı, İMKB işletmelerinde IFRS'nin finansal analiz kalite düzeyini artırdığı ve finansal tablo kullanıcılarına daha yüksek kaliteli bilgi sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, IFRS'nin, işletmelerde önemli kararların alınmasında yüksek güvenilir finansal bilgi sağladığını söyleyebiliriz.

Referanslar

- AĞCA, A., AKTAŞ, R. (2007). First time application of IFRS and its impact on financial ratios: a study on Turkish listed firms. *Problems and Perspectives in Management*; 2007, vol: 5 Issue: 2, 99-112.ss.
- ALEXANDER, D., BRITTON, A. JORISSEN, A. (2009). *International financial reporting and analysis*, 4th ed., United Kingdom; United States: Cengage Learning.
- ANKARATH, N., MEHTA, K.J., GHOSH, T.P., ALKAFOJI, Y.A. (2010). *Understanding IFRS fundamentals: international financial reporting standards*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- ATMACA, M., ÇELENK, H. (2011). Uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarının finansal analize etkilerinin regresyon analizi ile ölçülmesine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 49, Ocak 2011, 113-125.ss.
- ATMACA, M. (2010). Uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarının işletmelerin finansal analizine etkilerini değerlendirmeye yönelik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt: xxviii, Sayı: 1, 523-548.ss.
- BERVSTEIV, L.A. (1989). *Financial statement analysis and the accounting framework*. Bernard M.Beueh College, 4th ed., New York: Irwin Hemeword Illinois.

- BLANCHETTE, M., RACICOT, F-E., GIRARD, J-Y. (2011). *The Effect of IFRS on financial ratios: early evidence in Canada*. Canada: Certified General Accountants Association.
- CALLAO, S., JARNE, J.I., LAÍNEZ, J.A. (2007). Adoption of IFRS in Spain: effect on the comparability and relevance of financial reporting. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 16 (2007), 148-178.ss.
- CORTESI, A., MONTANI, E., TETTAMANZI, P. (2009). IAS/IFRS adoption by Italian listed companies: first empirical evidences. *International Review of Business Research Papers*, Vol. 5, No. 4, June 2009, 388-398.ss.
- ÇELİK, M., AYGÖREN, H., UYAR, S. (2007). The Impact of international financial reporting standards on financial statement and financial ratios. *The Balkan Countries 1st International Conference on Accounting and Auditing*, Edirne, 2007, 827-836.ss.
- DOUPMIK, T., PERERA, H. (2007). *International accounting*. International Edition, Boston: McGraw-Hill.
- FOSTER, G. (1986). *Financial statement analysis*, 2nd ed., New Jersey: Prentice-Hall International, Inc.
- FOSTER, J., BARKUS, E., YAVORSKY, C. (2006). *Understanding and using advanced statistics*. London: Sage Publications Inc.
- FULBIER, R.U., SILVA, J.L., PFERDEHIRT, M.H. (2008). Impact of lease capitalization on financial ratios of listed German companies. *Lease Capitalization*, sbr. 60, April, 122-144.ss.
- IATRIDIS, G. (2010). IFRS adoption and financial statement effect: the UK case, international research. *Journal of Finance and Economics*, Issue: 38, (2010), 165-172.ss.
- IRVINE, H.J., LUCAS, N. (2006). *The Globalization of accounting standards: the case of the United Arab Emirates*. University of Wollongong, [Erişim adresi: <http://ro.uow.edu.au/commpapers/219>, Erişim tarihi: 25.06.2011].
- JERMAKOWICZ, E.K., TOMASZEWSKI, S.G. (2006). Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 15 (2006), 170-196.ss.
- JONES, S., HIGGINS, A.D., (2006). Australia's switch to international financial reporting standards: a perspective from account preparers. *Accounting and Finance*, Vol. 46, 2006, 629-652.ss.
- KOTHARI, J., E.BORONE. (2006). *Financial accounting an international approach*. Harlow: Prentice-Hall.
- LAINÉZ, J.A., CALLAO, S. (2000). The Effect of accounting diversity on international financial analysis: empirical evidence. *The International Journal of Accounting*, Vol: 35, No: 1, 2000, 65-83.ss.
- LANTTO, ANNA-M., SALSTROM, P. (2009). Impact of international financial reporting standard adoption on key financial ratios. *Account and Finance*, Vol: 49, 2009, 341-361.ss.
- MELVILLE, A. (2008). *International financial reporting: a practical guide*. 2nd ed., Harlow: Prentice Hall.
- MUSTATA, R.V., MATIS, D., BODEA, G. (2007). *The Impact of globalization on regulations and accounting system: dimensioning and quantification*. [Erişim adresi: <http://mpira.ub.uni-muenchen.de/6214/>, Erişim tarihi: 25.12.2010].
- NOBES, C., PARKER, R. (2006). *Comparative international accounting*. 9th ed., Harlow: Prentice Hall.
- NOLKE, A., (2005). Introduction to the special issue: the globalization of accounting standards. *Business and Politics*, Vol: 7, Issue: 3, 2005.
- PETRESKI, M. (2006). The Impact of international accounting standards on firms. *Financial Accounting and Reporting Section Meeting Paper*, 2006, 1-12.ss.
- PHLIPPATOS, G.C. (1973). *Financial management theory and techniques*. California: The Pennsylvania State University.
- SCHWEIKART, J.A., S.J.GRAY, C.B. ROBERT (1995). *International accounting: a case approach*. New York: McGraw-Hill, Inc.

- SHIM J.K., SIEGEL J.G. (1999). *Financial accounting*. 2nd ed., New York: McGraw-Hill.
- SIEGEL, J.G., SHOW J.K. (1983). *Theory and problems of financial accounting*. New York: MC Graw Hill Book Company.
- STOIAN, F., MORARIU, A., MITEA, N., CRECANA, C. (2009). Financial statement understandability based an explanatory notes. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 11(1), 2009, 345-356.ss.
- UDDIN, S. (2005). Global Harmonization of accounting standards. *The Cost and Management*, May-June 2005, 17-23.ss.
- WESTON, J.F., COPELAND, T.E. (1992). *Managerial finance*. 9th ed., Orlando: The Dryden Press.
- WILDE, O. (2010). The Impact of the adoption of international financial reporting standards on the legal profession. *Houston Business and Tax Law Journal*, Vol: X, 2010, 140-165.ss.
- YAZICI, M. (2003). Muhasebe standartlarının tanımı. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 18, 2003, 33-37.ss.